

WEEK-END D'ARBONNE

13-15 september 2019

voor 2 sopranen, 1 mezzo, 1 alt

FRANSE POLYPHONIE UIT DE XIIIe EEUW

Een hoogtepunt in de 13^e eeuw:

CODEX MONTPELLIER

In de bibliotheek van de geneeskunde faculteit van de universiteit van Montpellier wordt de grootste, rijkste en beroemdste verzameling 13^e eeuwse motetten ter wereld bewaard; meer dan 350 stukken. De eerste 250 zijn waarschijnlijk tussen 1270-1280 in Parijs gecomponeerd, de laatste 100 zijn rond 1300 elders in Frankrijk tot stand gekomen.

Natuurlijk zijn die stukken vooral door mannestemmen gezongen, maar ik ben vooral betoverd door de manier waarop de Amerikaanse vrouwengroep Anonymous 4 dit repertoire zong in de jaren 1992-2016. In het Arbonne seizoen 2018-19 zongen we voor het eerst, als aardigheidje, iets uit de 13^e eeuw, dat smaakte naar meer, en ik beloofde er in het volgende seizoen een heel weekend aan te wijden.

De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat ook ik een debutant ben dit gebied. Maar ik wil graag op ontdekkingsreis. Ga je mee?

op

Natuurlijk wil je graag weten hoe het klinkt en daarom heb ik hier een link naar een voorbeeld:

<https://www.youtube.com/watch?v=8F1LpePX6Fs>

Van het 4 stemmige motet 'Plus bele que flore' hoor je eerst alleen de derde lijn, de zogenaamde *duplum*, dat is de hoofdmelodie. De eerste tekst.

Daarna komen daar de vierde en tweede lijn bij, respectievelijk de *tenor* en de *triplum* genoemd. De *triplum* heeft een andere tekst dan de *duplum*, je hoort dus twee teksten door elkaar. Heel vaak heeft de *tenor* geen tekst, en is er slechts een aanduiding gegeven waar de noten vandaan komen, -meestal een stuk van een al bestaande gregoriaanse hymne.

Als die drie samen geklonken hebben wordt het geheel nog eens herhaald maar dan met toevoeging van de eerste lijn, de *quadruplum*, ook die heeft een eigen tekst.

Achter deze manier van componeren gaat een fascinerende wereld van regels en gebruiken schuil. Er zijn zelfs versieringen aangegeven in het manuscript. Het contrapunt heeft nog niets te maken met onze 'moderne' conventies van wat we consonant en dissonant noemen. Er zijn rustpunten, het begin, het midden en het einde, waartussen van alles mogelijk is, met spanning veroorzakende doorgangsnoden.

Op de volgende pagina zie je een stukje van de *quadruplum* en de *duplum* uit het originele manuscript en vervolgens een moderne transcriptie van het geheel.

Wie weet gaan we zelfs proberen om uit het (een beetje aangepaste) origineel te zingen.

Plus bele q flor
 Est ce mest quis cele
 Aquil mator tant o
 Soit vis nauwa de ma
 Fin venient e
 fuelle r flor rye la lai
 son destre dex adit me
 fouient demors qui

♩ = ♪

Fol. 26 v° 6

Quadruple [652] Plus be - le que flor Est, ce m'est a - vis,

Fol. 26 v°

Triple [650] Quant re - vient et fuelle et flor Con - tre³ la sei -

Fol. 27 r° (2)

Double [651] L'au - trier jo - er Ca^{Ca} m'en a - lai Par un des - tor;

(1) Fol. 27 r°

Teneur

FLOS [FILIVS EIVS]

10

Cele a qui m'a - tor. Tant com soi - e vis,

son d'es - té, Deus! a - donc me so - vient d'a -

En un ver - gier m'en en - trai Pour queil - lir flor.

16 Fol. 27 v°

N'a - vra de m'a - mor Joi - e ne de - lis
 mors Qui toz jors M'a cor - tois et doz
 Da - me ple - san i tro - vai, Coin - te d'a - tour;

Fol. 27 v° Fol. 28 r° Fol. 28 v°

20

Au - tre mès la flor Qu'est de pa - ra - dis:
 té. Mout aim ses se - cors, Car sa vo - len -
 Cuer ot gai; Si chan - toit en grant es - mai:

25 30

Mere est au Si - gnour Qu'est si noz a - mis
 té M'a - le - ge de mes do - lors; Mout me
 A - mors ai, Qu'en fe - rai? C'est la fin, la

(1)

35

Et nos a - re - tor Veut a - voir tot dis.
 vient bien et he - nors D'estre a son gré.
 fin, que que nus di - e, j'a - me - rai.

(2)